

Jezus Christus, een turner en een meisje | Simone Henken

Eeuwenoude symbolen en Iconen

In deze masterclass brachten we een bezoek aan het Rijksmuseum en klassieke schilderijen te analyseren. Ik richtte mijn aandacht op historische taferelen. Niet omdat ik ze nu ineens meer de moeite waard vond, maar om Gerlo Beernink mij uitdaagde om tijd te nemen om de scene woorden te geven en het niet alleen maar over mij heen te laten komen en te beleven als een visuele ervaring.

Een eeuwenoud symbool en wereldwijd beroemd icoon *Jezus Christus aan het kruis* staat in ons collectieve geheugen gegrift. We zijn er mee opgegroeid en onze hele cultuur is ermee verweven. Het vormt deel van onze westerse, christelijke cultuur.

Het lijden van de gekruisigde Jezus Christus werd het uitgangspunt voor een portret.

Het lijden van de gekruisigde Jezus Christus.

'Jezus aan het kruis' is een sterk en mannelijk symbool voor de Heiland die voor onze zonden in gestorven en de dood heeft overwonnen door te herrijzen en ten hemel te varen. Dit symbool is alleen aan hem voorbehouden.

Er bestaat geen vrouwelijke variant*.

Er is geen dochter van God.

Geen vrouwelijke Messias.

Carl Heinrich Bloch

Deens schilder.

23 mei 1834 – 22 februari 1890, [Kopenhagen](#).

Ringturnen

Het ringturnen is een exercitie dat óók alleen aan mannen toebehoort. De houding met de gespreide armen verwijst qua vorm naar de kruisiging maar niet qua lijdzaamheid.

Waar Jezus gemarteld, verzwakt en uitgeput aan het kruis zijn laatste adem uitblaast, is de turner met de gespreide armen juist een toonbeeld van kracht en controle.

Hier is geen sprake van het Grote tragische lijden, geen opoffering om een ultiem doel te vervullen zoals de Verlossing van de mensheid. Het lijden van de turner betreft slechts de offers die hij brengt op het gebied van hard trainen en een strikte levensstijl. Zijn hoogste doel is het erepodium en een gouden eremedaille.

Een krachtig mannelijk symbool vervangen door een vrouw

Toch is er wel degelijk sprake van lijden binnen de turnwereld die geen vrije keuze was. Denk aan de turnmeisjes die misbruikt zijn door hun trainers.

Turnmeisjes mishandeld

RTL nieuws 27 juli 2020 16:59

Na de schuldbekentenis van turncoach Gerrit Beltman (64) over zijn misdragingen is de beerput in de turnwereld geopend. Oud-turnsters verbreken het stilzwijgen nu ook over andere trainers. "Hij tilde me in de kleedkamer op en spuugde me in mijn gezicht. Ik was 12 jaar."

Jarenlang werden oud-turnsters Stasja Köhler, Simone Heitinga en Ayla Wilbrink door hun oud-trainer Gerrit Beltman als kind gekleineerd, uitgescholden, vernederd en mishandeld.

Köhler, nu 41 jaar: "Mijn vader was jong overleden. Als ik moest huilen, sloot hij me op in een kamertje. Als ik weer stil was, mocht ik weer komen." Dagelijks werd ze uitgescholden door haar oud-turncoach. "Bijvoorbeeld toen ik make-up op had. Een vuile slet was ik."

Spijtbetuiging

Dat turncoach Beltman afgelopen weekend met een bekentenis kwam in het [Noordhollands Dagblad](#), kwam als een verrassing voor de oud-turnsters. De coach, nog altijd actief in het buitenland, gaf toe dat hij jonge turnsters tijdens trainingen had mishandeld en vernederd.

"Ik sloeg daarin door, dacht dat het de enige manier was om een topsportmentaliteit te kweken", zei Beltman tegen de krant. Op vragen van RTL Nieuws gaf de turncoach vandaag aan geen verdere toelichting te willen geven.

<https://www.rtlnieuws.nl/nieuws/nederland/artikel/5173694/beerput-turnwereld-gaat-open-turnsters-belmont-mishandeld>

Wat als de mannelijke turner wordt vervangen door een meisjes. Kan dat beeld verwijzen naar turnsters die onheus bejegend zijn?

Natuurlijk staan de turnmeisjes die mishandeld zijn door hun coaches in geen verhouding met het lijden van Christus, maar het is een kleine gedachtesprong om te denken aan de vrouwen die lijden door oorlogen, door achterstelling qua scholing, door vrouwen wier rechten geschonden worden, door meisjes die als sekslavinnes ontvoerd en verhandeld worden. Zij worden weliswaar niet letterlijk aan het kruis genageld maar wel geofferd.

In die betekenis kan het turnmeisje aan de ringen symbool staan voor het lijden van vrouwen.

De wereld 'draait'

Door de mannelijke gymnast te vervangen voor een meisje 'draait' de wereld. Niet langer is de man de enige krachtige figuur maar een vrouw, een meisje nog wel, neemt zijn plaats in en concurreert derhalve met hem. En omdat het ringturnen in houding verwijst naar de kruisiging van Jezus, 'verdringt' zij het beeld dat Jezus de enige is die aanspraak maakt op het lijden. Het meisje is jong, kuis en maagdelijk. Nog niet beroert door de zonde.

Dat niet iedereen het gepast vindt om een vrouw te laten verwijzen naar de lijdende Christus en zijn plaats aan het kruis over te laten nemen, blijkt uit de commotie die ontstaan is door het optreden van Madonna dat als een regelrechte provocatie werd gezien.

MADONNA

Op 3 september 2006 geeft Madonna haar eerste van twee Nederlandse concerten tijdens haar Confessions-tournee. Ze treedt twee dagen achter elkaar op in een uitverkochte Amsterdam Arena. Op het programma staan zowel oude hits als nieuwe nummers van haar album Confessions On A Dance Floor.

Voorafgaand aan de concerten is er veel landen protest tegen deze kruisigingscène, omdat veel christenen dit als godslastering ervaren. Vooral in Italië is er veel kritiek, met name omdat ze optreedt

in het Olympisch stadion in Rome, vlak bij het Vaticaan. Kardinaal Tonini noemt het in een Italiaanse krant "een daad van openlijke vijandigheid" en roept op om de rooms-katholieke zangeres te excommuniceren.

In Nederland zijn het vooral de SGP-jongeren die willen dat dit tafereel verboden wordt. Zij vragen aan Minister Donner van justitie of hij de gewraakte scène kan verbieden op basis van artikel 147 van het Wetboek van Strafrecht, waarin smalende godslastering strafbaar wordt gesteld. Donner is dit echter niet van plan en beroept zich op de vrijheid van meningsuiting. Het concert van Madonna kan daarom gewoon doorgaan, inclusief de scène aan het kruis

Een vrouwelijke Messias roept vragen op.

Een aantal wil ik graag ter overweging voorleggen.

Als Jezus een vrouw was, was zij dan de dochter van God? Wordt zij door deze 'kruisiging' herenigd met haar hemelse Vader in de eeuwige verbintenis van de dood?

En als Maria de moeder van Jezus was, dan is Maria de moeder van deze vrouwelijke Messias. Zou deze Messias lijken op haar moeder?

Zo moeder, zo dochter.

Zou ze ook in het blauw en in het wit gekleed gaan

Zou ze als de heilige Maria ook een aureool hebben, die lichtkrans rondom het hoofd van heiligen die hun goddelijke heerlijkheid benadrukt. De Kleine, lichtblauwe bloempjes lijken het haar van het turnmeisje te omlijsten als een aureool. Of als een kroon zoals van een koningin.

Is de rode lok een verwijzing naar een bloedspoor dat de scherpe stekels van de doornenkroon die Jezus op het hoofd gezet kreeg, veroorzaakten?

Verwijst de lichtblauwe achtergrond naar de hemel? Niet zozeer het uitspanseel, het firmament maar eerder Hemelse Koninkrijk, het hiernamaals.

Het rode licht dat gloort aan de horizon kan een verwijzing zijn naar de zonsóndergang (want het lijden, de dood dus de zonsóndergang) of naar de hellegloed, de plek waar de vrouwelijke Messias terecht zal komen omdat zij zich als vrouw aanmatigend gedraagt door Jezus te 'verdringen', zijn plaats in te nemen als de Verlosser en daarmee God beledigt, en door deze blasfemie geen plek verdient in het Hiernamaals

Of mag er een vrouwelijke Messias bestaan, gelijkwaardig aan haar mannelijke evenknie, haar 'broer' Jezus Christus? En is zij welkom in het koninkrijk Gods

Het gebogen hoofd van Jezus dat in het schilderij van Carl Heinrich Bloch naar rechts neigt en zijn gelaat met gesloten ogen dat naar links gericht is, naar het *sinistere, is hij het ultieme symbool van goede dat het kwaad overwint, want hij stierf voor onze zonden.

Waar Jezus verslagen het hoofd buigt en zich overgeeft aan de Almachtige God, kijkt de turnster recht de camera in en confronteert de kijker met een lichte glimlach die vriendelijk is maar wellicht ook verleidelijk?

Simone Henken

* Vrouwen kruisigen. Vrouwen worden zelden tot nooit vermeld in de oude Joodse bronnen, op een tweetal passages in de Mishna na, in *Traktaat Rouw* (2.11) waar wordt gesuggereerd dat de vrouwen eveneens geofferd werden. De tweede verwijzing wordt gevonden in *Sanhedrin* 6.5 waar Simeon b. Shetah vermeld dat 70 of 80 tovenaressen in de stad van Ashkelon werden gehangen.

Misschien was één van de unieke aspecten van Joodse kruisiging van vrouwen, dat zij met het gezicht naar het hout werden gekruisigd, terwijl veroordeelde mannen met hun rug naar het kruis werden gekruisigd (M. Sanh. 6.4).

***Sinister**, ontleend aan het [Latijnse](#) woord sinistra, daar met de bijbetekenis voortgekomen uit de praktijk van de [augures](#), dat, afhankelijk van de context van de zin, [zwart](#) of [links](#) kan betekenen, is in het [Nederlands](#) een uitdrukking voor "geheimzinnig en tegelijk bedreigend".